

**Міністерство освіти і науки України  
Національний університет водного господарства  
та природокористування  
Кафедра державного управління,  
документознавства та інформаційної діяльності**

**ISSN 2617-4650**

# **СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

**Збірник наукових праць  
Випуск 1-2, 2016 р.**

**Рівне – 2016**

**Зміст випуску**

<i>ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	<b>Валіулліна З.В.</b> Корпоративні моделі забезпечення безпеки та економічного балансу у сучасних міжнародних економічних відносинах.....	7	
	<b>Антонова С.Є., Присяжнюк М.М., Сафронюк О.Б.</b> Державне регулювання розвитку економічного потенціалу Рівненської області на сучасному етапі.....	14	
	<b>Гладченко А.Ю.</b> Фактори впливу ТНК на державне управління економічною рівновагою.....	22	
	<b>Миськовець Н.П.</b> Державне регулювання розвитку екосистемного підприємництва в Україні.....	29	
	<b>Притула М.Ю.</b> Європейський досвід управління процесом раціонального природокористування.....	38	
	<b>Сазонець І.Л., Шкоропад Н.О.</b> Інструментарій забезпечення інформаційної безпеки регіону.....	45	
	<b>Сазонець О.М.</b> Світові стратегії інформатизації та тактика наздоганяючого розвитку України.....	50	
	<b>Стець Н.В.</b> Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах економічних трансформацій в державі.....	61	
	<i>СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	<b>Дидманидзе Ибраим, Донадзе Михаил, Кахидзе Реваз</b> Основные принципы построения интегрированной информационной системы управления ВУЗов.....	67
		<b>Дробко Е.В.</b> Теоретичні аспекти удосконалення механізмів державного управління у сфері надання духовної допомоги учасникам бойових дій.....	74
<b>Залужна А.Є.</b> Теоретико-методологічні засади осмислення культурної політики держави.....		83	
	<b>Зима І.Я.</b> Визначення проблем реформування соціальної державної системи управління охороною здоров'я в Україні.....	88	

<b>Корбутяк В.І., Даніловець К.М., Пилипчук А.В.</b> Роль електронного документообігу в діяльності місцевих органів виконавчої влади.....	96
<b>Маланчук Л.О., Романишина І.Д.</b> Організації діловодства в органах місцевого самоврядування на прикладі сільських рад.....	101
<b>Набочук О.Ю., Мартинюк С.В.</b> Роль органів місцевого самоврядування в розвитку освіти Рівненщини: сучасний стан, перспективи.....	108
<b>Тихончук Л.Х.</b> Економічне регулювання державою міжнародної діяльності корпорації.....	115
<b>Фесянов П.О., Білобран Т.В., Кобринчук А.С.</b> Роль територіальних громад в економічному житті Луцького району Волинської області.....	121
<b>Цецик Я.П., Мартинюк Г.Ф.</b> Політика польської влади у галузі освіти на Волині у міжвоєнний період.....	126
<b>Вимоги до оформлення статей.....</b>	132

## Issue's Contents

<i>ECONOMIC PROBLEMS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	<b>Valiullina Z.V.</b>	Corporative models providing for economic balance in present-day international economic relations.....	7	
	<b>Antonova S.Y., Prysiazhniuk M. M., Safroniuk O. B.</b>	State regulation of development of economic potential of the Rivne Region at the modern stage.....	14	
	<b>Hladchenko A. Y.</b>	Factors influence on governance TNC economic equilibrium.....	22	
	<b>Myskovets N.P.</b>	State regulation of development of ecosystem enterprises in Ukraine...	29	
	<b>Prytula M.Y.</b>	European experience of management of the process of rational authorization.....	38	
	<b>Sazonets I.L., Shkoropad N.O.</b>	Institution of institutional insecurity of the region.....	45	
	<b>Sazonets O.M.</b>	World strategies of informatics and the tactics of developing development of Ukraine.....	50	
	<b>Stets N.V.</b>	Effectiveness of farming agricultural enterprises in conditions of economic transformations in the state.....	61	
	<i>STRATEGY AND TACTICS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	<b>Didmanidze Ibraim, Donadze Mikhail, Kakhidze Revaz</b>	Basic principles of building an integrated information management system of universities.....	67
		<b>Drobko E.V.</b>	Theoretical aspects of improvement mechanisms of public administration in providing spiritual assistance to combatants.....	74
<b>Zaluzhna A.Y.</b>		Theoretical and methodological bases of measurement of the cultural policy of the state.....	83	
<b>Zyma I.Y.</b>		Determination of the problems of reforming the social state health care management system in Ukraine.....	88	

## Issue's Contents

<b>Korbutiak V. I., Danilovets K.M., Pylypchuk A.V.</b> The role of electronic documentary cooperation in the activities of local bodies of the executive authority.....	96
<b>Malanchuk L.O., Romanyshyna I.D.</b> Organizations of business in local government organizations by the case of agricultural council.....	101
<b>Nabochuk O.Y., Martyniuk S.V.</b> The role of local government organs in developing equal education: the modern state, perspectives.....	108
<b>Tykhonchuk L.H.</b> Economic regulation of the state of international corporate activity.....	115
<b>Fesianov P.O., Bilobran T.V., Kobrynychuk A.S.</b> The role of territorial groups in the economic life of Lutsk Region of the Volyn Region.....	121
<b>Tsetsyk Y.P., Martyniuk H.F.</b> Politics of the Polish government in the field of education in the intervention period.....	126
<b>Requirements for Authors</b> .....	132

УДК 351.82 (477.81)

**Антонова С. Є.,**

к.е.н., доцент,

доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності  
Національний університет водного господарства та природокористування

**Присяжнюк М. М.,**

студентка 4 курсу, група ДІД-41,

навчально- наукового інституту економіки та менеджменту

Національного університету водного господарства та природокористування

**Сафронюк О. Б.,**

студентка 4 курсу, група ДІД-41,

навчально- наукового інституту економіки та менеджменту

Національного університету водного господарства та природокористування

### **ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

**Antonova S. Y.**

PhD in Economics, Associate Professor

Associate Professor of the of Public Administration, Documentation and Information Activity  
Department

National University of Water and Environmental Engineering

**Prysiashniuk M. M.**

4-year student, group DID-41,

Educational and Scientific Institute of Economics and Management

National University of Water and Environmental Engineering

**Safroniuk O. B.,**

4-year student, group DID-41,

Educational and Scientific Institute of Economics and Management

National University of Water and Environmental Engineering

### **STATE REGULATION OF DEVELOPMENT OF ECONOMIC POTENTIAL OF THE RIVNE REGION AT THE MODERN STAGE**

У статті висвітлено сучасний стан та потенціал економіки Рівненської області та її державне регулювання. Досліджено перспективні для розвитку галузі та негативні тенденції, що впливають на розвиток регіону. Особлива увага приділяється Програмі розвитку Рівненської області до 2020 року. Визначено пріоритетні напрями реалізації Програми.

The article describes the current state and potential of the economy of Rivne region and its state regulation. The region is economic potential refers to the industrial-agrarian regions of Ukraine. In gross value added, the largest share is occupied by industry and agriculture.

Prospects for the development of the industry and negative trends influencing the development of the region are explored. In particular, Rivne Region has a significant production potential and developed technical base. The extractive and woodworking industry, production of building materials and glass product is developing.

Particular attention is paid to the Rivne Oblast Development Program till 2020. The development of economic potential consists of four objectives: the creation of new high-tech industries and innovative enterprises; stimulating the development of small and medium-sized businesses; development of domestic tourism; economic development of the northern Rivne region.

**Ключові слова:** державне регулювання, економічний потенціал, загрози, інвестиції, програма, область.

**Keywords:** state regulation, economic potential, threats, investments, program, region.

**1. Постановка проблеми.** В умовах нестабільного законодавства, низького інвестиційного рейтингу України та браку фінансово-інвестиційного капіталу, існує ризик зниження ділової активності в її регіонах, зокрема в Рівненській області. Зважаючи на загострення економічних і соціальних проблем необхідність державного втручання в ці процеси є неминучим та сприятиме мінімізації негативних наслідків економічних криз. Державне регулювання стає могутнім ядром ефективного функціонування господарського комплексу країни.

**2. Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Роль держави у формуванні ринкової економіки, а також її вплив на процеси соціального і економічного розвитку досліджували Базилевич В., Дьомін А., Побережна Л., Мочерний С., Іващенко А., Карсекін В. та інші. Окремі питання соціально-економічного розвитку регіону викладено у працях Варналія З.С., Герасимчук З.В., Долішнього М.І., Дорогунцова С.І., Шаблія, О.І., Павлова В.І. та інших. Як окремий об'єкт дослідження, стан та економічне піднесення Рівненської області висвітлені Коротуном С.І. [5], Чуприною А.І., Постой-Волгіною К.С. [7], Василькевич Л.О. Проте, необхідним постає ґрунтовне вивчення даної проблеми, що обумовлює актуальність і вибір теми дослідження.

**3. Виклад основного матеріалу.** Державне регулювання економіки – це система заходів законодавчого, виконавчого, контролюючого характеру, що здійснюється державними установами з метою адаптації існуючої соціально-економічної системи до змінних умов господарювання [10, с. 141]. Державне регулювання охоплює всі напрямки суспільного виробництва. Однак першочергова увага приділяється регулюванню відносин власності та підприємництва, інвестицій і структурної перебудови галузей матеріального виробництва, соціального розвитку й ринку праці, фінансового ринку та грошового обігу, територіальних пропорцій і регіональних ринків, природокористування, зовнішньоекономічної діяльності. Ці питання становлять основний зміст державного регулювання економіки. Водночас з огляду на наявні особливі умови реформування розв'язуються гострі економічні та соціальні проблеми, зокрема структурні перетворення,

технологічні оновлення, подолання кризових явищ [12].

За результатами моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів України у січні-вересні 2017 року за напрямом «Економічна ефективність» Рівненська область посідає 20 місце і порівняно з аналогічним періодом 2016 року піднялася на дві позиції [9]. Рівненщина має значний виробничий потенціал та розвинену технічну базу, зокрема прогресивними є добувна та деревообробна промисловість, виробництво будматеріалів та скловиробів. У промисловому комплексі області працює 322 великих та середніх промислових підприємства різної форми власності, а також понад 1,5 тисяч малих промислових підприємств [4]. Промислові підприємства, в основному, розміщені у найбільших містах: Рівному, Кузнецовську, Костополі, Сарнах, Здолбунові, Рокитному. Частка Рівненщини в загальному обсязі промислової продукції України становить 1,3%. Підприємствами промислового комплексу регіону забезпечується виробництво 19,5% електроенергії в Україні, 65% – загальнодержавного обсягу високоякісної фанери, 24,7% – нетканих матеріалів, 21,6% – деревостружкових плит, 9,1 відсотка – цементу, близько 9% – мінеральних добрив. Три склозаводи області, докорінно модернізовані за роки незалежності України, входять до числа найбільших та найсучасніших в Україні. На Рівненщині діє єдина в державі сріпникова фабрика.

В надрах області обліковується 356 родовищ різноманітних корисних копалин, які представлені 18 видами. На її території добре розвинена сировинна база будівельних матеріалів, яка налічує 139 родовищ, з яких розробляються 69. В області працює один із найпотужніших в Україні цементних заводів – ПАТ «Волинь-Цемент», який виробляє близько 10 відсотків загальноукраїнських обсягів цементу.

За 2017 рік на Рівненщині відбулося зростання обсягів промислового виробництва порівняно з 2016 роком на 9% (по Україні спад на 0,1%). Так, збільшився випуск продукції на підприємствах із виробництва меблів на 44,8%, добувної промисловості і розроблення кар'єрів – на 28%, постачання електроенергії, газу – на 11%, із виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (будматеріалів та скловиробів) – на 8,6%, із виробництва

готових металевих виробів – на 8,4%, текстильного виробництва – на 8,1%, машинобудування – на 4,3%, виготовлення виробів з деревини – на 3,7%, харчової галузі – на 3%. Обсяг реалізованої продукції за 2017 рік склав 34,4 млрд грн., що на 10,2% більше рівня 2016 року.

Рівненська область зайняла 18 місце серед регіонів України за обсягами надходжень прямих іноземних інвестицій, який згідно статистичних даних у 2017 р. становив 194,5 млн дол. США. До основних країн-інвесторів входять: Німеччина – 46,4 млн дол. США, Велика Британія – 39,5 млн дол. США, Італія – 31,8 млн дол. США та Кіпр – 18,7 млн дол. США. Найбільш інвестиційно привабливими для нерезидентів є підприємства промисловості, в які вкладено 86 млн дол. США іноземних інвестицій, з них 68,2 млн дол. США – у переробну промисловість. Значні обсяги інвестицій внесено інвесторами у розвиток оптової та роздрібної торгівлі – 40,3 млн дол. США, будівництва – 33,9 млн дол. США, транспорту – 27,4 млн дол. США.

У Рівненській області вже працюють мультинаціональні компанії з Франції, Австрії, Німеччини, США, Швейцарії та інші. Разом з тим, відсутня практика співпраці з компаніями – міжнародними лідерами у галузі машинобудування та приладобудування, хоча наявні майже усі потрібні складові: ресурсний, інтелектуальний, логістичний потенціал та ємність ринку.

Незважаючи на певну позитивну динаміку в економічній сфері, область ще має певні проблеми, які в значній мірі загрожують її ефективному розвитку, зокрема [11, с. 112]:

- поглиблення прогнозованого значного зносу основних засобів на більшості підприємств, в умовах скорочення надходжень зовнішніх та внутрішніх інвестиційних ресурсів;
- подальше поглиблення диференціації розвитку районів області, за умови низької мотивації до розвитку малого бізнесу, особливо, в північних районах;
- зростання світових цін на енергоносії, зниження конкурентоспроможності продукції місцевих підприємств.

Реалізацію функцій державного регулювання на Рівненщині покладено на Рівненську обласну державну адміністрацію (далі – Рівненська ОДА), яка на підставі Законів

України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [1], «Про стимулювання розвитку регіонів» [2], відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» [6], розробила Стратегію розвитку Рівненської області на період до 2020 року (далі – Стратегія). Вона є головним плановим документом, який передбачає здійснення конкретних заходів у рамках двох послідовних та взаємопов'язаних програмних циклів (етапів), включених у два плани реалізації: **перший** – 2015–2017 роки; **другий** – 2018–2020 роки.

Згідно Стратегії, до 2020 року Рівненській ОДА слід виконати три стратегічні цілі: розвиток економічного потенціалу, розвиток сільських територій та розвиток людського капіталу. Зважаючи на те, що Рівненщина – це перехрестя реальних можливостей для реалізації всіх видів економічної діяльності та втілення найрізноманітніших та найсміливіших бізнес-ідей, доцільним постає більш детальний розгляд саме змісту цілі економічного розвитку території (рис. 1). Очікується, що реалізація стратегічної цілі «Розвиток економічного потенціалу» у середньостроковій перспективі призведе до таких результатів [11, с. 113]:

- створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних підприємств;
- активне залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій у економіку області;
- створення нових робочих місць;
- підвищення доходів населення;
- розвиток малого та середнього бізнесу відповідає потребам регіону;
- зменшення енергетичної залежності області;
- зміцнення сектору ІТ;
- розширення обсягів експорту місцевих товаровиробників;
- розширення обсягів використання туристичних ресурсів, розроблення нових комплексних туристичних продуктів, розвиток інфраструктури та сфери послуг навколо конкретних об'єктів та пам'яток.





Рис. 1. Стратегічна ціль – Розвиток економічного потенціалу [11]

Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних підприємств цілком кореспондується зі стратегічними цілями розвитку сільських територій та розвитку людського капіталу. Окремі втручання цих стратегічних цілей прямо і опосередковано сприятимуть розвитку економічного потенціалу. Операційна ціль – дозволить створити нові високотехнологічні виробництва та інноваційні підприємства.

Найефективнішим інструментом стимулювання розвитку, впровадження сучасних технологій, інноваційних змін та вдосконалень для України були іноземні інвестиції. Але, через початок глобальної фінансово-економічної кризи, ситуація з ними погіршилася. На відміну від деяких країн Східної Європи, Україна не змогла створити умови, сприятливі для прямих іноземних інвестицій. До чинників, що перешкоджають залученню капіталу належать: заплутана та швидко змінна нормативно-правова база, низький захист інвестицій, рівень банківських послуг, корупція. Проте, існують і позитивні чинники: низька вартість праці, розмір ринку, можливість виходу на Схід та Азію, близькість до ЄС, природні ресурси.

Метою даної цілі є забезпечення привабливості Рівненщини для інвестицій шляхом підготовки інвестиційних продуктів, інвестиційної промоції, цільової підтримки

пріоритетних сфер. Але найважливішим завданням буде залучення вітчизняного капіталу до розвитку підприємництва. Це допоможе забезпечити самозайнятість, підвищити капіталізацію існуючих підприємств та зробити вітчизняні підприємства, галузі привабливими до іноземних інвестицій.

Одна з перспективних напрямів інноваційного розвитку Рівненщини – енергоефективність. Оскільки область, з одного боку, володіє значними ресурсами для виробництва відновлювальної енергії, а з іншого – структура споживання енергії областю є, значною мірою, неефективною. У багатьох країнах енергоефективність має національне значення, тому що вона скорочує обсяг імпорту енергії та знижує швидкість споживання вітчизняних енергетичних ресурсів. Скорочення витрат на енергію призводить до економії коштів, сприяє підвищенню економічної ефективності та зміцненню конкурентоспроможності.

Результати, що очікуються після завершення Стратегії наведені в таблиці 1.

Другою операційною ціллю є сприяння стимулюванню розвитку малого та середнього бізнесу. Метою формування інфраструктури бізнесу є зміцнення сектору МСБ, зниження загальних видатків на ведення бізнесу та підвищення їхньої глобальної конкурентоспроможності.

## Економічні проблеми державного управління

Таблиця 1 – Результати реалізації Стратегії Рівненської області до 2020 року в напрямку «Розвиток економічного потенціалу»

№ з/п	Очікуваний результат
<i>Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних підприємств</i>	
1.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій у економіку області;</li> <li>- створення нових робочих місць;</li> <li>- підвищення рівня доходів населення;</li> <li>- впровадження нових технологій;</li> <li>- розвиток малого та середнього бізнесу відповідає потребам регіону;</li> <li>- запровадження нових рішень у сфері відновлювальної енергетики;</li> <li>- зменшення енергетичної залежності області;</li> <li>- зменшення обсягів енергоспоживання у бюджетній сфері.</li> </ul>
<i>Сприяння стимулюванню розвитку малого та середнього бізнесу</i>	
2.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- підвищення рівня зайнятості та доходів, отримуваних від МСБ та підприємців;</li> <li>- зміцнення сектору ІТ;</li> <li>- розширення експорту;</li> <li>- налагодження зв'язків між промисловістю та МСБ.</li> </ul>
<i>Сприяння розвитку внутрішнього туризму</i>	
3.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- розширення обсягів використання туристичних ресурсів та підвищення привабливості об'єктів та поселень, які мають туристичний потенціал;</li> <li>- розроблення нових комплексних туристичних продуктів, розвиток інфраструктури та сфери послуг навколо конкретних об'єктів та пам'яток;</li> <li>- розвиток навичок у сфері сільського зеленого туризму; знаходження новими суб'єктами своїх економічних ніш, зокрема у сфері ремісництва;</li> <li>- сертифікація та маркетинг об'єктів туризму та туристичного продукту;</li> <li>- створення системи інформування туристів;</li> <li>- створення нових робочих місць з достойним рівнем прибутків;</li> <li>- збереження та примноження історико-культурної спадщини.</li> </ul>
<i>Економічний розвиток північної Рівненщини</i>	
4.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- створення нових підприємств на території північної Рівненщини;</li> <li>- розширення виробничих потужностей гранітних заводів та торфодобувних підприємств районів;</li> <li>- забезпечення поглибленої переробки деревини та нарощування експортного потенціалу деревообробних підприємств;</li> <li>- створення умов для самозайнятості населення північних районів;</li> <li>- відновлення родючості та зменшення забруднення земель Поліської зони;</li> <li>- покращення інфраструктурного забезпечення північних районів.</li> </ul>

\*Джерело: [11].

Існує три інструменти сприяння розвитку малого та середнього бізнесу (далі – МСБ): розвиток фінансових і не фінансових послуг, стимулювання розвитку високотехнологічних секторів та зміцнення експортних можливостей.

*Фінансові інструменти* – це контракти, які документально підтверджують права вимоги або участі, містять безумовне або умовне право на отримання доходу у майбутньому [3, с. 15]. Приватний сектор,

особливо дрібні підприємці, мають дуже обмежений доступ до фінансових ресурсів, потрібних для ведення бізнесу. Фінансові механізми, які пропонуються комерційними банками, без якісної застави і на невігідних умовах виплати кредиту, в більшості своїй недосяжні. Крім того, відсоткові ставки на позики в Україні надто високі, щоб бути доступними для потреб розвитку приватного сектору. Брак ресурсів дозволяє використовувати лише два можливих

механізми фінансування із залученням публічних коштів:

- мікrokредитування;
- фонд гарантування кредитів, що надаються новоутвореним підприємствам (які не мають прийнятної для застави майна).

Більшість інституцій, які надають підтримку МСБ, є досить слабкими й розпорощеними; вони не координують свою діяльність одні з одними. Тому необхідно зміцнювати інституції, що надають підтримку малим і середнім підприємствам. Для створення системи, яка забезпечила б надання комплексних послуг, необхідно забезпечити спеціалізацію існуючих постачальників послуг. Існуючі навчальні програми не повністю узгоджуються з потребами регіональної економіки, тому необхідно покращувати підготовку кадрів.

Розвиток та трансфер технологій є важливими аспектами розвитку МСБ. Об'єкти МСБ мають обмежений доступ до технологій, що розробляються, через брак відповідної інформації. Тому, джерелом інформації та підтримки для них стануть інститути підтримки промисловості, які опікуються питаннями технологічного вдосконалення та інновацій на великих підприємствах.

Для підвищення експортного потенціалу регіону необхідно забезпечити, зокрема у секторі МСБ, розуміння проблем інтернаціоналізації бізнесу. МСБ зазвичай еволюціонують, переходячи від місцевого ринку до міжнародної присутності. Вдала конкуренція на міжнародному ринку неможлива без розроблення продукції та розвитку технологій на основі стандартів якості та маркетингової підтримки.

Метою формування інфраструктури бізнесу є зміцнення сектору МСБ, зниження загальних видатків на ведення бізнесу та підвищення їхньої глобальної конкурентоспроможності. Ця діяльність має підтримати вдосконалення існуючих об'єктів або створення нових з метою створення якісних майданчиків для розміщення МСБ, поліпшення іміджу в цій сфері та зміцнення підтримки послуг для бізнесу, інформування та виходу на нові ринки. Крім того, завданням заохочуватиме подальший розвиток та залучення прямих вітчизняних та іноземних інвестицій. Очікувані результати за Стратегією представлені в таблиці 1.

Третьою операційною ціллю є сприяння розвитку внутрішнього туризму (табл. 1). Об'єктивним є той факт, що Рівненщина традиційно не вважається «туристичною» областю. Причиною такої ситуації є з одного боку – відсутність позиціонування області як туристичного регіону, з іншого – слабо розвинута туристична інфраструктура.

Водночас, Рівненщина володіє значним потенціалом для розвитку туризму, передусім – внутрішнього: 50 готелів та інших засобів розміщення, близько 70 садиб сільського туризму. В області налічується понад 1088 пам'яток археології (з них 17 – національного значення), 1761 пам'яток історії, 338 пам'яток архітектури та містобудування, (95 – національного, 243 – місцевого), 84 пам'яток монументального мистецтва. Для Рівненщини характерна унікальна замкова культура, що носила оборонне значення. Найяскравішими підтвердженнями тому є Тараканівський форт, Дубенський та Острозький замки, Межиріцький монастир-фортеця. На Рівненщині розташований найбільший в країні заповідник – Рівненський природний, три регіональні ландшафтні парки, 13 заказників загальнодержавного значення, 110 заказників місцевого значення, 8 пам'яток природи загальнодержавного значення, 56 пам'яток природи місцевого значення та 96 заповідних урочищ. Одне з див природи «Тунель кохання» входить до Топ 10 найромантичніших місць світу [8]. Таким чином, область могла б успішно конкурувати, передусім, за українських клієнтів у сегменті сільського, зеленого, культурного, світоглядного туризму.

При цьому слід розуміти, що область у цій сфері конкуруватиме з іншими (передусім сусідніми) областями, які також мають чималий туристичний потенціал. І перемога у цій конкурентній боротьбі значною мірою залежатиме від ефективності взаємодії обласної, районної та місцевої влади, приватного бізнесу, громадського сектору, наукових інституцій. Адже туризм належить до тих видів економічної діяльності, який неможливо розвинути силами лише одного відділу туризму. Тут потрібен чіткий узгоджений план розвитку, повна взаємодія всіх зацікавлених сторін, взаємна підтримка. Лише за таких умов Рівненщина може перемогти сусідні області у змаганні за туристичні потоки.

Для задоволення потреб та очікувань цільових груп туристів передбачається розвивати туризм за двома напрямками. Перший із них передбачає утримання туристів у регіоні шляхом відпочинкового туризму на базі природного потенціалу регіону – завдяки озерам, лісам та пагорбам регіону. Другим напрямком збільшення доходів від туризму є традиційна гостинність населення регіону, особливо у сільській місцевості, що забезпечує можливість поєднання розміщення туристів із вивченням сільських звичаїв та традицій безпосередньо в селах.

Четвертою операційною ціллю є економічний розвиток північної Рівненщини, яка за рівнем соціально-економічного розвитку суттєво відстає від решти території регіону. Головними факторами, які мають, або можуть мати суттєвий позитивний вплив на розвиток цієї території, є багата мінерально-сировинна база, у т.ч. наявність унікальних корисних копалин, а також приріст населення. Суттєвими факторами стримування розвитку є забрудненість частини території внаслідок аварії на ЧАЕС, транспортна важко доступність частини населених пунктів, малородючі ґрунти. У північній частині області зосереджені значні запаси лісових та водних ресурсів. Мінерально-сировинна є достатньо ваговою: будівельний камінь (запаси понад 500 млн куб. м), лицювальний камінь (запаси понад 10 млн. куб. м), унікальні поклади базальтів і туфів, торфу, піску, глини, пісків, крейди, вапняку, каоліну. Крім того, розвідані єдині в Україні три родовища бурштину: у Сарненському, Дубровицькому та Володимирецькому районах, промислові запаси яких складають понад 128 тонн. Офіційний видобуток бурштину складає 2,5 тонни. За результатами пошуково-оцінювальних робіт потенційні запаси бурштину розташовані в північних районах області становлять більше 1400 тонн.

Разом з тим, на проявах бурштину мають місце масові несанкціоновані його розробки. В результаті чого порушено значні площі земельних угідь, які потребують рекультивациі, вкрай загострились екологічні проблеми зазначених територій. У північній частині Рівненщини (зона Полісся) найбільш поширені малородючі та бідні на поживні речовини дерново-підзолисті ґрунти, що зазнають значного впливу забруднення, в тому числі радіонуклідного. Природно-кліматичні умови цієї території сприятливі для

виращування жита, однак його закупівельна ціна є низькою порівняно з пшеницею. Розширення заробітків широких верств населення північних районів області, передусім, пов'язане з можливостями використання деревини та лісових продуктів, молочарством, садівництвом.

**4. Висновок.** Для того, щоб пом'якшити існуючі ризики, економіка Рівненської області потребує нових інвестицій, паралельно з підтримкою зростаючого малого та середнього підприємництва, спроможного швидко пристосовуватися до змін у середовищі та компенсувати відсутність робочих місць в інших секторах. Проте, розвиток малого та середнього підприємництва відстає від потреб і потенціалу області, здебільшого через несприятливе ділове середовище, низький рівень підприємницьких навичок населення і недоступність фінансових ресурсів. Тому, на перспективу вбачається необхідним посилення державного регулювання в контексті ефективного функціонування економіки Рівненщини, що сприятиме зростанню соціального захисту населення та його добробуту.

### Література:

1. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
2. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів" від 8 вересня 2005 р. №2850-IV // ВВР України. – 2005. – № 51.– ст. 548.
3. Клименко В. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. / за ред. Павлова В. І. [В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко] – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 358 с.
4. Кириченко В.В. Промисловість Рівненської області: проблеми та перспективи / В.В. Кириченко// Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 5. – С. 704–707.
5. Коротун С.І. Стратегічне планування розвитку території регіону: Рівненська область [Електронний ресурс] // С. І. Коротун // Економічний форум. –

2013. – № 1. – С. 104–110. – Режим доступу: <http://goo.gl/AFJFXP>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. № 385 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 70. – ст. 1966.
  7. Постой-Волгіна К. С. Аналіз інвестиційної активності та привабливості українських регіонів: Рівненська область [Електронний ресурс] / К.С. Постой-Волгіна // Інноваційний шлях розвитку суспільства: проблеми, досягнення та перспективи: зб. наук, праць міжнар. наук. практ. Інтернет-конф. 30-31 травня 2013 р., ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський. – Тернопіль : Крок, 2013. – С. 209-213. – Режим доступу: <http://goo.gl/ZG4zwU>.
  8. Рівненщина туристична. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rivne.travel/ua/rivne/rivnenschina>.
  9. Рейтинг соціально-економічного розвитку регіонів за січень-вересень 2017 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://monitor.cn.ua/ua/monitoring/59787>.
  10. Синюченко М.І. Політична економія: навчальний посібник / М. І. Синюченко. – Суми : ТОВ «Видавничий дім «Ельдорадо», 2015. – 176 с.
  11. Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2020 р. / Затверджено рішенням обласної ради від 18 грудня 2014 року № 1374, 2016. – 149 с. – Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/data/upload/photo/8/strategiya.pdf>.
  12. Степаненко С. В. Еволюція наукових поглядів і вибір концепцій процесів економічного розвитку підвищення ефективності державного регулювання / С. В. Степаненко // Теорія та практика державного управління. – 2013. – Вип. 2 (41). – С. 27–34.
- References:**
1. Law of Ukraine "On state forecasting and development of programs of economic and social development of Ukraine" [Electronic resource]. – Mode of access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
  2. Law of Ukraine "On Stimulation of the Development of Regions" of September 8, 2005, No. 2850-IV // BBP of Ukraine. – 2005. – No. 51. – ст. 548.
  3. Klimenko V. V. Financial Market: Teach. manual / ed. Pavlova V. I. [V. V. Klymenko, L. M. Akimova, L. M. Dokiyyenko] – K. : "Center for Educational Literature", 2015. – 358 pp.
  4. Kirichenko V. V. Industry of Rivne Oblast: Problems and Prospects / V. V. Kirichenko // Global and national problems of the economy. – 2015. – Vip. 5. – P. 704–707.
  5. Korotun S. I. Strategic planning of the region's development: Rivne oblast [Electronic resource] // S. I. The shortcut // Economic forum. – 2013. – № 1. – P. 104–110. – Access mode: <http://goo.gl/AFJFXP>.
  6. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the State Strategy for Regional Development for the Period until 2020" dated August 6, 2014, No. 385 // Official Bulletin of Ukraine. – 2014. – No. 70. – С. 1966.
  7. Postoy-Volgina K. S. Analysis of investment activity and attractiveness of Ukrainian regions: Rivne region [Electronic resource] / K. S. Postoy-Volgina // Innovative way of development of society: problems, achievements and prospects: Sb. Sciences, Intern. sciences practice Internet Conf. May 30-31, 2013, PDAТУ, Kamyanets-Podilsky. – Ternopil : Step, 2013. – Pp. 209–213. – Access mode: <http://goo.gl/ZG4zwU>.
  8. Rivne region touristic. [Electronic resource]. – Access mode: <http://rivne.travel/ua/rivne/rivnenschina>.
  9. Rating of socio-economic development of regions in January-September 2017. [Electronic resource]. – Access mode: <https://monitor.cn.ua/ru/monitoring/59787>.
  10. Siniuchenko M. I. Political Economy: Textbook / M. I. Siniuchenko – Sumy : Eldorado Publishing House Ltd., 2015. – 176 Art.
  11. Strategy of development of Rivne region for the period till 2020 / Approved by the decision of the regional council from December 18, 2014 № 1374, 2016. –

149 р. – Access mode: <http://www.rv.gov.ua/sitenev/data/upload/photo/8/strategiya.pdf>.  
12. Stepanenko S. V. Evolution of scientific views and choice of concepts of economic

development processes for improving the efficiency of state regulation / S. V. Stepanenko // Theory and practice of public administration. – 2013. – Issue 2 (41). – P. 27–34.

**УДК 352/354: 330.8**

**Гладченко А. Ю.,**

к.е.н., менеджер проектів  
асоціація «Noosphere»  
(м. Дніпро)

### **ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТНК НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ РІВНОВАГОЮ**

**Hladchenko A. Y.,**

PhD in Economics  
project manager  
Noosphere Association  
(Dnipro)

### **FACTORS INFLUENCE ON GOVERNANCE TNC ECONOMIC EQUILIBRIUM**

На основі систематизації факторів впливу ТНК на територіях присутності було узагальнено фактори, що впливають на державне управління економічною рівновагою. Обґрунтовано, за рахунок холдингового підходу до експансії на зарубіжні ринки транснаціональні корпорації мають можливість досить сильно мінімізувати податковий тиск, сформувати монополістичний ринок який тим самим обходячи механізми державного регулювання економічної рівноваги.

Transnational corporations have now become the main source of filling the national budgets due to direct foreign investment, both direct and indirect taxes and other financial flows to the state treasury. At the same time Transnationalization world economic activity determines not only positive but also negative trends in the areas of presence. State management of economic processes today hampered the expansion of multinational corporations who are defending their own interests, often opposed to economic development and equilibrium in the national economy. Complications, and in some cases the absence of effective action by the state regulation of development of the country, region, sector, programs and mechanisms for their implementation in order to achieve economic equilibrium based on leveling the negative effects of the activities of transnational corporations, the order blanks in the substantiation of indicators of influence of transnational corporations on the national economy and the impact of public management. Under these conditions, the problems of the impact of TNCs on economic governance to balance the presence of the territories has a significant scientific potential, given the intensification of the expansion of TNCs in Ukraine.

The aim of this article is to identify and organize the factors of influence of TNCs on economic governance to balance the presence of territories.

In this article, the following trends are substantiated, to date, are not factors in the formation and functioning of public administration mechanisms of economic equilibrium. Firstly, it is a hidden trade and financial flows of multinational corporations that affect the economic balance. So the author's analysis suggests that the developed countries to permanently exhibit the highest volumes of international trade, thus, the volume of international trade in developing countries and countries with economies in transition is quite dependent on the developed countries and in terms of kakom-to international trade of developing countries and countries with economies in transition is derived from developed countries.